

JE SOUČASNÝ RUSKÝ JAZYK OPRAVDU V KRIZI?

Юдина, Наталья Владимировна: *Русский язык в XXI веке: кризис? эволюция? прогресс?*. 1. Гнозис, Москва 2010, 293 s. ISBN 978-5-94244-036-7.

Autorkou recenzované knihy je Natalia Vladimirovna Judina (nar. 1972), absolventka Vladimírské státní humanitní (dříve pedagogické) univerzity (1994), kde v současné době působí na Filologické fakultě jako profesorka Katedry ruského jazyka a také jako prorektorka pro vědu, mezinárodní a společenské styky. Doktorskou disertaci obhájila v roce 2007 v Institutu jazykovědy Ruské akademie věd. Je autorkou více než 120 vědeckých a učebních textů, publikuje doma i v zahraničí (například v Německu, Polsku, Bulharsku nebo České republice).

Monografie, která se věnuje se popisu stavu ruského jazyka na počátku 21. století, byla recenzována dvěma odborníky a její vydání schválil Jazykovědný institut Akademie věd RF. Jejím cílem je seznámit čtenáře s vybranými objektivními i subjektivními, intra- i extralingvistickými zákonitostmi rozvoje ruského jazyka. Kromě toho se autorka v knize zabývá také otázkou současné jazykové osobnosti nebo problematikou ekologie jazyka (lingvoekologie či ekolingvistiky). Text je logicky a přehledně členěn do sedmi kapitol: Ruský jazyk v kontextu globálního informačně-komunikačního prostoru 21. století; Vznik rusistiky: diachronní a synchronní aspekt; Specifika fungování ruského jazyka na počátku 21. století; Ruský jazyk a jazyková osobnost 21. století; Jazyková norma a její kodifikace; Jazykové vzdělávání a současné vzdělávací prostředí; Hovořme správně rusky! (ze zkušenosti realizace některých vědecko-praktických projektů pro zachování kultury ruské řeči na území Vladimírského kraje). Každá kapitola je dále členěna na samostatné části.

Knihy je určena všem, komu není lhostejný stav ruského jazyka a jeho další osud, především ji pak ocení vyučující a studenti rusistiky na vysokých školách. Svou strukturou a obsahem je zajímavá jako celek, přesto by však pro naše čtenáře mohla být nejpřínosnější třetí kapitola (Specifika fungování ruského jazyka na počátku 21. století), která se ve svých jednotlivých částech zabývá aktivními procesy v současné ruštině, a to oblastmi fonetiky, lexika, sémantiky, valence lexikálních jednotek, slovtvorby, morfologie, syntaxe, ortografie, interpunkce a také v oblasti řečové komunikace. Na poslední jmenovanou část pak navazuje podkapitola věnovaná současným tendencím v řeči. Všechny procesy jsou vysvětleny a demonstrovány řadou příkladů jak z tištěných, tak i elektronických zdrojů.

Jak vyplývá z názvu monografie, publikace nejen pojmenovává aktuální jazykové tendence a změny, ale také k nim zaujímá hodnotící stanovisko. Již v předmluvě se autorka zamýšlí nad tím, zda se v současné době ruština nachází spíše ve stavu krize, evoluce nebo progresu. Toto dilema se prolíná celou knihou, na všech-

ny popisované jevy je nahlíženo z různých úhlů. Kruh se uzavírá v závěru, kde autorka porovnává vybrané jevy a prvky v současném ruském jazyce s definicemi krize, evoluce a progresu z Nové filosofické encyklopedie (2001). Postupně tak dochází k závěru, že v současné řečové sféře lze vidět prvky krize (úpadek autorit, nárůst počtu „heretiků“, rozvolnění normy). Stejně tak je však možné pozorovat i progresivní rysy (nárůst vědeckých poznatků v oblasti jazyka nebo individuální svobody). Svá zjištění shrnuje autorka tvrzením, že pro ruský jazyk ve 21. století jsou charakteristické jak prvky krize, tak i prvky progresu (s určitou převahou kritických charakteristik realizace ruského jazyka v řeči). A proto, pokud si má autorka vybrat mezi kritickou a progresivní podstatou současného stavu ruského jazyka, přiklání se k podstatě evoluční, protože evoluci lze chápat jako proces historického přetváření (který však nemůže být hodnocen bezvýhradně pozitivně).

Nadprůměrně obsáhlý je seznam použitých zdrojů, který čítá téměř 350 knižních a elektronických titulů a na dvacet právních dokumentů. Kniha tak poskytuje přehled aktuálních a relevantních zdrojů, které je možné využít pro hlubší zkoumání dané problematiky.

Ke kladným stránkám knihy patří kvalitní vazba a grafické zpracování s bohatým poznámkovým aparátem.

Bezesporu se jedná o zajímavou a přínosnou publikaci, která i přes některá specifika (například úzká orientace pouze na Vladimírský region a jeho obyvatele) zcela jistě pomůže každému rusistovi seznámit se se stavem ruského jazyka na počátku 21. století a zorientovat se v problematice jeho aktuálních tendencí a změn.

Jakub Konečný

ЭРОС В РОССИЙСКОМ СИМВОЛИЗМЕ

Малей, Изабелла: *Эрос в российском символизме (философия-литература-искусство)*. Издательство Вроцлавского Университета, Вроцлав 2008.

Книга Изабеллы Малей *Эрос в российском символизме (философия-литература-искусство)* приближает читателя к различным воплощениям Эроса в Средние века. Символ божества античного мира сопутствует любовникам от самых истоков европейской культуры. Автор рассматривает все то, что было создано в разные эпохи творцами, затрагивающими тему любви, и прослеживает проявления Эроса с двух точек зрения: герменевтической